

Posudek na disertační práci Štěpánky Lehmann „Více času nebo více peněz? Prediktory délky pracovní doby v Evropské unii“.

Předložená disertační práce se zabývá tématem nesporně zajímavým a společensky závažným. Problém délky pracovní doby má hluboké historické kořeny zejména v zápasech dělnického hnutí devatenáctého a významné části dvacátého století. I v současnosti jde v praxi o aktuální problém, který bývá obsahem jednání odborů a zaměstnavatelů či tripartity. Zvláště v některých odvětvích a u některých profesí (např. u lékařů a zdravotnického personálu v nemocnicích). Nejde mnohdy jen o sladění pracovního života s jeho ostatními sférami, ale i o samotné fungování některých zařízení a provozů (např. zmíněných nemocnic, nepřetržitých provozů sléváren, oceláren, sezónních prací v zemědělství, obchodních řetězců ad.). Škoda, že v práci není těmto stránkám problematiky věnováno alespoň několik odstavců.

Autorka si však přece jen klade poněkud jiné cíle, kde teoretická a historická rovina je odsunuta do pozadí a je jen stručně připomenuta a načrtnuta. Těžiště tkví především v metodologické oblasti a v empirickém zmapování sledované problematiky.

Práce tak představuje hutnou empirickou studii, jejíž jádro tkví hlavně v rozzpracování a reinterpretaci masy dat z periodických šetření zaměřených na životní a pracovní podmínky v evropských zemích. Autorka tato šetření zevrubně popisuje a prezentuje je jako základní zdroje pro zpracování zvoleného tématu.

Je třeba říci, že celá práce je důkladně metodologicky zakotvena, autorka podrobně a průběžně popisuje zvolené postupy a ukazuje jejich možnosti a meze. Dostává se nám tak velmi obsáhlého a zajímavého poučení nejen o postupech práce, ale následně o výsledcích a poznatcích o zvoleném tématu.

A to jednak o základních prediktorech délky pracovní doby a širokých kontextech tohoto problému, jednak o situaci v Evropské unii jako celku a o charakteristikách a specifikách problematiky v pečlivě zpracovaných a interpretovaných klastrech zemí EU. Čtenáře jistě vždy zaujme místo bývalých tzv. postkomunistických zemí a pozice České republiky v těchto srovnáních.

Získáváme tak nakonec solidní přehled o tom, jak se ve světle uvedených dat do délky pracovní doby promítají různé kontexty života na čtyřech hlavních sledovaných úrovních, které autorka uvádí takto: národně specifický kontext spjatý s legislativou a regulací pracovních podmínek; odvětvové a profesní charakteristiky; kontext

pracovišť a reflexe pracovních podmínek; demografické, vzdělanostní a rodinné charakteristiky jedinců. V poslední kapitole pak autorka nastiňuje pokus o vytvoření jednotného vysvětlujícího modelu, jehož pomocí je možné identifikovat klastry zemí s podobnými vzorci délky pracovní doby, které by zohledňovaly působení všech čtyř zmíněných kontextů.

Po věcné stránce se mně jeví jako problematická autorčina interpretace vlivu a rozdílů vzdělání, kdy zřejmě došlo k neporozumění terminologii označující stupně školního vzdělávání (lower secondary a upper secondary education).

Mám také drobnou metodologickou připomínku či dotaz, nakolik autorka zvažila u nás dosti problematickou kategorii OSVČ ve srovnání s jinými zeměmi Evropské unie.

Po stránce formální lze vyzdvihnout logickou strukturaci práce, pečlivé vyvedení a prezentaci tabulek a grafů a jejich informativní a přesvědčivý výklad.

Práce je pro čtenáře poměrně náročná, škoda, že autorka pro zpřehlednění textu více nevyužila hlubší vnitřní strukturace jednotlivých kapitol, např. jasně oddělujících metodologický výklad a bloky prezentace dat, závěrů a shrnutí a zřetelněji nevypíchl místo a pozici naší republiky.

Závěrem, a to i přes uvedené připomínky, chci konstatovat celkovou přínosnost práce pro poznání zvolené problematiky a její dobré metodologické zvládnutí.

Práci doporučuji k obhajobě a klasifikuji „prospěla“.

1. června 2016

Doc. PhDr. Radomír Havlík, CSc.